



Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLXVII. De creditore literarum cambii, qui solutionem sortis principalis exegit in loco, in quo literæ conscriptæ sunt, & non in loco, ad quem sunt transmissæ: vtrùm hoc casu cambium dicatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

oneris à filii legitima, multò facilius excludendus esset. cum minus sit fauorabilis quàm verus hæres; ita vt ab hoc ad fiscum arguere non liceat: Sanch. in *præcept. Decal. lib. 2. cap. 24. num. 5.* quem citat & sequitur Farinac. in *addit. ad quæst. 25. num. 51.* & hoc idem decisum fuisse testatur contra fiscum Mastril. *decis. 181. num. 9. & sequentibus*, cum ibi allegatis: quod verius est, quidquid in contrarium scripserit Farinac. *consil. 159. & in tract. crimin. quæst. 25. num. 45. versio. potest tamen*: cum illum expressè reprobet, & merito, Gratian. *d. discept. 983. num. 15.*

Obijciebatur autem filio in alio casu petitionis legitimæ, dum ipse viuens ageret, & non illius hæres, quod pater apposuerat substitutionem reciprocam inter filios, & sic cum grauamen esset reciprocum, non poterat de hoc conqueri.

- 7 Sed responsum fuit, non obstante onere reciproco, filium conqueri de eo posse, quia quantumvis reciprocum, semper continet grauamen: Burat. *decis. 616. n. 22.* Merlin. in *tract. de legitima, lib. 3. quæst. 2. tit. 20. n. 8.*

Cæterum, si filius cum iuramento paternum testamentum acceptauerit, sibi pæjudicauit, quia non potest post acceptationem iuramentum onus rejicere: Fufar. *de substit. q. 296. n. 100. & 104.*

- 8 In terminis verò cautelæ Angeli, sine dubio filius onus non potest rejicere. Fufar. *d. quæst. 296. n. 64.* Ludouil. *decis. 186. n. 4.* Seraph. *decis. 1365. n. 6. & sequentibus.*

Cautela autem Angeli hæc est, vt pater bona legitimæ quantitatem excedentia filio relinquat ea conditione, quod si oneri ipsi legitimæ iniuncto non acquiescat, bona omnia legitimam excedentia amittat, & illa alteri applicentur: filius autem solum legitimam assequatur: quod probat Addit. ad Ludouil. *decis. 489. n. 27.*

- 9 Secundo loco, circa eandem materiam supputationis egitimæ, aduertendum est, quod dum quæritur vtrum promissio fructuum, seu alterius annuæ responsionis facta per patrem filio, vel filio post obitum patris soluendæ, debeat poni in globo hæreditatis ad impinguandam legitimam? fieri debet distinctio inter vltimifrutum, & fructus ipsos: siquidem vltimifrutus, cum sit ius formatum in bonis testatoris, augeat illius hæreditatem, & per consequens impinguat legitimam liberorum; at verò promissio certæ summæ annuæ denudata proprietate, non augeat legitimam, cum non sit in bonis testatoris, nec habeat aliquam substantiam in ipsis, quia fructus illi, seu responsio annua præstatur & oritur post mortem testatoris, atque ita non augeat legitimam filiorum. Istam distinctionem tradit Merlin. in *tractatu de legitima, lib. 3. tit. 3. quæst. 8. num. 17. & 18. & num. 21. in fine*, vbi dicit pro hac sententia fuisse iudicatum, & probatur ex traditis per Rotam post tractatum eiusdem Merlini *de legitima, decis. 31. num. 8. 9. & 10. & maxime num. 11. & 12.* vbi dicit hoc casu non esse locum dispositioni legis hæreditatem, ff. *ad leg. Falc.* eandemque distinctionem amplexa est Rot. apud eundem *decis. 88. num. 2. & 3.* Seraph. *decis. 1365. num. 11. 13. & 14.* & apud Cyriac. *controv. 439. in decisione ibidem inserta, numero 4.* Marefc. *lib. 2. variar. resolut. cap. 36. num. 10. & sequentibus.*

CAPUT CLXVII.

De creditore literarum cambii, qui solutionem sortis principalis exegit in loco, in quo literæ conscriptæ sunt, & non in loco ad quem sunt transmissæ, utrum hoc casu cambium dicatur siccum? De liberatario, quod non obstante deposito, vel non integro, vel per eum retracto, reneatur ad interesse, non ad ratam crediti pro quo liberatio facta fuit sed ad ratam redituum qui ex bonis liberatis percipi solent.

S V M M A R I V M.

- 1 Ex literis cambii oritur hypotheca secundum dispositionem statuti Avenionensis, videlicet à sua recognitionis ipsarum.
- 2 Litera cambii habent hypothecam anteriorem cum adversus creditores in instrumentis realem numerationem continentis posteriores.
- 3 Ex stylo mercatorum confectis valoris recepti probatur veram numerationem.
- 4 Instrumenta quæ continent confessionem, si sunt anteriora, præferuntur continenti realem numerationem.
- 5 Cambium dicitur siccum, si debitor fingat se habere pecunias restituendas Lugduni, quæ tamen non habebat, nihilominus solui cambium in eodem loco, in quo litera scripta fuit.
- 6 Quando debitor, qui scripsit literam cambii in civitate Avenionensi, soluendam Lugduni, vult solvere summam principalem in hac eadem civitate Avenionensi, creditor teneatur illam recipere, quia tunc degenerat in mutuum mutui.
- 7 Depositum potest degenerare in mutuum mutui.
- 8 Creditor potest recipere interesse à debitor lente, etiam literis non presentatis, si tantum ejus interstet.
- 9 Scriptura contenta in libro mercatoris non potest præjudicare tertio absenti & ignoranti.
- 10 Liberatarius bonorum teneatur ad interesse, non quidem ad ratam summam, quæ debetur retractoribus ex pretio liberationis, sed ad ratam fructuum qui ex re liberata percipiuntur.
- 11 Depositum ut sit integrum, debet fieri tantum principali, quàm de fructibus.
- 12 Quando ille qui facit depositum retrahit pecuniam, perinde est ac si nullum depositum fecisset.
- 13 Depositum præsumitur ab initio fuisse simulatum, quando deponens suas pecunias retrahit.
- 14 Sententia notoriè injusta nunquam transiit in iudicatum, & semper retractari potest, sicut remedio restitutionis in integrum.

IN quadam causa discussionis & concussus creditorum, dubitatum fuit de credito cambii mercatoris vigore literarum cambii, & de deposito facto per liberatarium domus, seu hospitii discussionis.

Qu. & Res. Civil. Pars II. Cap. CLXVII. 147

Quod ad primum caput attinet, multa obijebantur contra litteram cambii dicti mercatoris, & validitatem illius, ac contra hypothecam ex illa prodeuntem: quæ tamen non obstat dicto mercatori, Respondi.

¹ Nam quoad hypothecam, adest clara dispositio Statuti nostri *lib. 2. rubr. 13. artic. 3.* quo canetur, quod litteræ cambii habent hypothecam à die recognitionis, quam creditor procurare potest, imò & cogere debitorem ante aduentum termini solutionis: qua recognitione facta, statim oritur hypotheca, ut patet ex lectura dicti Statuti, de quo adest decisio Rotæ Aven. 146. num. 4. Nicol. à Gen. de scriptura privata, lib. 3. tit. de litteris cambii, q. 2. num. 8.

² Et idèd frustra disputatur vitum hypotheca litteræ cambii sit posterior instrumento publico, in quo adest realis numeratio. Quia si hoc esset, Statutum redderetur frustratorium, cum numeratio in litteris cambii nunquam probari possit, nisi per confessionem scribentis, cum in illis non adhibeantur testes, neque notarius.

³ Præterea, quia confessio contenta in litteris cambii, probat solutionem ex stylo mercatorum, quando in illis adsunt hæc verba, *pour valeur recue, vel similia.* Rota Genuens. decisione 44. numero secundo.

⁴ Denique, quia etiam circumscripto Statuto, verior est sententia, & in Tribunalibus nostris absque controuersia recepta, quod hypotheca anterior fundata in confessione debitoris, potior est & præferenda hypothecæ posteriori fundatæ in instrumento continente realem numerationem: ut fuscè probat Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 26. per tot. maxime num. 10. ubi plures allegat.

⁵ Quod attinet ad secundum caput, concernens validitatem litterarum cambii, videtur quod hic agatur de cambio sicco: quia litteræ cambii factæ fuerunt pro consequenda solutione in ciuitate Lugdunensi, in qua tamen creditor non præsentavit litteras, nec fecit aliquas protestationes, sed recepit solutionem ab ipsomet debitore discusso in hac ciuitate Auenionensi: quo casu dicitur cambium sicco, & prohibitum, maxime per constitutionem sanctæ memoriæ Pii Quinti, ut notat Additio ad Burat. decis. 532. n. 8. & decis. 603. Rot. decis. 274. num. 5. part. 5. recent. Lupus de usuris, comment. 3. §. 2. n. 65. & sequent. Scott. in cons. Pontific. thesorem, 307.

⁶ Tamen his non obstantibus, certissimum est, & extra omnem dubitationem, quod hypotheca creditoris præferenda est, & valida declaranda. Quia licet regulariter litteræ debeant præsentari in loco, ad quem diriguntur, & de tali præsentatione debeat fieri fides, tamen hoc non habet locum quando debitor qui scripsit litteras cambii, vult se eximere ab obligatione, & desiderat soluere sortem principalem suo creditori: tunc enim cessat inualiditas cambii, & non dicitur propriè cambium, sed degenerat in naturam mutui: *l. Lucius 24. ff. de positi, l. in nave, ff. locati.* Est ergo cambium improprium, in quo adeò licita est receptio solutionis faciendæ per scribentem litteras cambii, ut si creditor regulariter solutionem huiusmodi recipere, committeret usuram; quia creditor non potest aliqua ratione impedire debitorem, qui vult soluere, & se ab obligatione liberare: & ideo ex solutione facta per debitorem eidem creditori, nihil sinistri inferri potest contra ipsum, cum id fecerit quod *Sanlegerii quest. & resol. civil. T. II. P. II.*

facere de jure tenebatur, & talem esse generalem Mercatorum consuetudinem, testatur Roman. consil. 239. num. 30. quem locum bene explicat Raphaël de Turri in tractatu de cambiis, disputatione secunda, questione 24. numero 67. omnino videndus.

⁸ Et licet creditor nullam unquam solutionem alicujus interesse receperit, tamen illud poterat recipere, & exigere ab ipsomet debitore soluere volente, si verè tanti ejus interfuisset, etiam non præsentatis litteris, ut notat Seacc. de cambiis, §. 1. questione septima, parte 3. limitatione 7. numero tertio, versiculo, *Declara hanc limitationem, fol. mihi 197.* quem citat & sequitur Cyriac. contravers. 526. num. 56.

Si igitur creditor potest, imò & cogendus est recipere sortem principalem cambii, unà cum interesse à debitore qui litteras conscripsit, & non recipiendo malè facit; multo magis potest recipere sortem principalem ab ipsomet debitore, qui se vult liberare à præstatione interesse futuri, mediante dicta solutione, & per consequens frustra obijcitur eidem creditori nullitas, & inualiditas litteræ cambii per ipsum productæ.

Neque obstant scripta in libro dicti debitoris. Tum quia in illo libro non scribitur quod creditor aliquod interesse receperit, sed tantum dictus mercator constituitur debitor dicti interesse: quod cum non exegerit, non est tractandum de aliquo cambio sicco.

⁹ Tum etiam, quia liber ille nullam prorsus facit fidem in præiudicium creditoris, qui est tertius, qui ignorauit dictam scripturam, ipso absente confectam: Gen. de scriptura privata, lib. 4. de libris mercatorum, quest. 3. n. 16. & 17. Menoch. de arbitr. cas. 91. n. 25.

Et ita fuit iudicatum in fauorem creditoris.

¹⁰ Quod attinet ad aliud caput, Dixi liberatarium domus, seu hospitii, teneri ad interesse pretii, non ad rationem interesse summatarum per creditores præsentarum, sed ad rationem mercedis, quæ ex locatione hospitii percipi consueverat: juxta *l. curabit, C. de act. empr. Rot. decisione 132. numero secundo, parte quarta recent. D. Senator Leotardus de usur. quest. 27. num. 2. Surd. consil. 101. n. 19. & 20.*

¹¹ Neque depositum factum per liberatarium poterat illi suffragari; quia sola fors principalis sine fructibus fuerat deposita, & sic nulliter: *l. acceptum, & ibi Glos. & DD. ff. de usur.* Ludouisius decisione 480. numero 2. & 6. Peregr. cons. 99. numero 2. lib. 1. Rot. apud Cencium decis. 84. num. 14. & 15.

¹² Præterea ex alio capite dictum depositum suffragari non potest præfato liberatarario, cum ex instrumentis publicis appareat ipsum penes se retraxisse partem pecuniarum, quæ erant apud depositum. Quando autem debitor qui pecunias deposuit, illas recuperat à depositario, tunc perinde est ac si nunquam depositum fecisset: & ideo illud nihil prodest, nisi debitori, ut probatur in dicta *l. acceptam, in fin. Cod. de usur. & in l. 1. Cod. qui potiores in pign. hab. ibi, nec in usus suos conuertit: Trentacinq. lib. 3. tit. de solut. cap. 22. num. 2. versiculo secundo requiritur: & tali casu debitor tenetur primitiua actione, quia actus reuocationis tollit effectum depositionis, & illo casu depositum præsumitur simulatum, ut dicit Cest. in tract. de re integr. dist. 92. num. 2. Carroc. de depos.*

148 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

parte prima, capite ultimo de obfignatione, numero se-
primo.

- 14 Neque obstat sententia in contrarium prolata: siquidem ex prædictis constat de notoria iniustitia sententiæ, quæ iniustitia est sufficiens ad concedendam restitutionem in integrum aduersus rem iudicatam: Rot. decis. 534. num. 1. part. 2. recent. quia sententia iniusta nunquam transit in iudicatum: Seraph. decis. 1123. num. 1. præsertim propter instrumenta de nouo reperta, propter quæ licet sententia in iudicatum transacta, ipso jure reuocari non debeat, tamen reuocanda est remedio restitutionis in integrum: Surd. consil. ducentesimo sexagesimo octauo, num. 31. & 33. & ut dicit Scacc. in tract. de re iudic. gloss. 24. questione 2. numero 45. potius caderent sydera, quam quod sententia iniusta effectum fortiri deberet: Gratian. discept. forens. cap. 745. numero quarto, & sequent. Quod procedit etiam iniustitia non esset notoria. Rot. apud Cencium decis. 84. num. 1.



CAPUT CLXVIII.

Substitutus pupillaris non tenetur ad solutionem debitorum, quibus paterna hæreditas onerata est; sed potest obtinere separationem vtriusque hæreditatis, & paternam repudiare. De donatione facta patri, & filiis, contemplatione certi matrimonii; quando jus quæritur filiis, adeo ut pater illis præiudicare non possit. De donatione facta cum clausula, *Ultra bona jam donata*. De muliere luxuriosè vivente intra annum luctus, cui applicentur lucra quæ perdit. Donatio acquestuum facta per patrem filio, quomodo intelligi debeat. Compensatio vtrum fiat in præiudicium anteriorum creditorum ipso jure.

S V M M A R I V M.

- 3 Creditores patris non possunt executiones facere contra bona propria pupilli in præiudicium substituti pupillaris.
- 1 Speciale est fauore pupilli, ut substitutus possit impetrare separationem bonorum patris & filii, & acceptare hereditatem pupilli, repudiata paternam.
- 3 Virum pater stipulationem interponens pro filiis, censetur pro illis stipulatus tanquam filiis, vel tanquam hæreditus, ardua est questio.
- 4 Quando per donationem fuit questum in liberis uti liberis, creditores paterni nihil possunt pretendere super bonis donatis.
- 5 Quando donatio facta fuit contemplatione certi & determinati matrimonii, tunc matrimonium dicitur causa finalis donationis.
- 6 Et hoc casu evidens est coniectura, quod filii acquirant tanquam filii, non tanquam hæredes patris.
- 7 In donatione facta patri & filiis uti filiis, tot censentur donationes, quot sunt personæ, & pater

- nullo modo præiudicare potest filiis suis quæ bona donata.
- 8 Donatio facta alicui cum clausula, *Ultra bona jam donata*, renouat præcedentes donationes, & non in hac ultima includit.
- 9 Mulier luxuriosè vivens intra annum luctus, peruenit omnibus sibi relictis, & cui talia bona applicentur.
- 10 Bona quæ auferuntur à muliere luxuriosè vivente intra annum luctus, applicantur personis enumeratis in l. i. C. de secund. nupt. nec creditores mariti super illis quidquam præiudicare possunt.
- 11 Acquestuum nomine solum comprehenduntur quæ proveniunt ex industria, non autem quæ ex liberalitate fortuna.
- 12 Acquestus intelliguntur deducto arte aliena.
- 13 Clausula in fine posita, & verbis generalibus concepta, refertur ad omnia præiudicia.
- 14 Conventiones matrimoniales pertinent ad matrimonium, & ejus liberos, & uxorem, quæ in suo transactionis.
- 15 Quando in donatione fuit contemplata persona uxoris & liberorum, non potest ab eis auferri jus ex tali donatione proveniens.
- 16 Donatio facta in contractu matrimonii contra summam, pro illam convertendo ad utilitatem liberorum, acquiritur ejus liberis, & verba illa ostendunt causam finalem donationis.
- 17 Differunt inter se, donationem fuisse factam patri stipulanti pro se & suis, & factam esse patri & liberis.
- 18 Donatione facta patri & filiis, jus quidem acquiritur patri, sed cum onere restituendi filiis.
- 19 Acquirens potest quidem disponere de suis acquestibus, sed si jus questum fuerit liberis, non potest illis præiudicare.
- 20 Compensatio fieri non potest in præiudicium creditorum anteriorum, ex opinione quam amplectitur Rota Romana.

IN quadam causa executiva, diversæ quæstiones resolvendæ propositæ fuerunt.

Prima, utrum substitutus pupillaris possit impedire ne creditores patris faciant executiones contra bona propria pupilli ejus filii defuncti.

Respondetur, dictos creditores agere non posse contra hujusmodi bona, quæ proveniunt ex persona propria dicti pupilli, cum certum sit substitutam pupillarem posse repudiare hereditatem paternam, & acceptare hereditatem pupilli, cum ab aliis separando: leg. si filius qui patri, §. de pupilli & pupillari substitutione. † Vanderan. in tractatu privileg. creditor. capite decimo septimo, numero octavo & decimo, dicens hoc introductum esse favore speciali pupilli, juxta Vlpian. in leg. si pupillus, §. de acquirend. hereditat. Monic. de inuener. questione ducentesima trigesima nona, numero nonagesimo octavo, & mult. sequentib. Phanuc. in eodem tractatu, questione ducentesima trigesima sexta, numero quadragesimo primo, & sequentib. Peregrin. capitulo quadragesimo sexto, libro primo, maxime numero decimo quarto, prout copiosius explicatum est superius, parte prima Quest. Civil. capite nonagesimo secundo, numero decimo quinto, & ultimo sexto.

Scito